

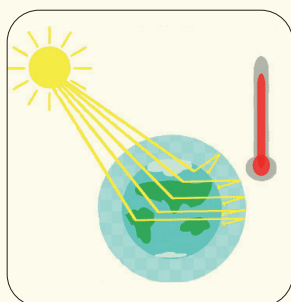

Ukončení používání fluorovaných skleníkových plynů

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fluorovaných skleníkových plynech,
o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o zrušení nařízení (EU) č. 517/2014

Legislativní návrh KOM(2022) 150

Fluorované plyny (F-plyny) jsou skleníkové plyny vytvořené člověkem, které při uvolnění do atmosféry přispívají ke globálnímu oteplování, protože jsou často několik tisíckrát silnější než oxid uhličitý (CO₂).

F-plyny

Až 90 % emisí F-plynů tvoří fluorované uhlovodíky (HFC), které se používají především jako chladiva v chladničkách, mrazničkách, klimatizacích a tepelných čerpadlech, jako pohonné látky ve sprejích pro astmatiky a v technických aerosolových rozprašovačích, v hasicích přístrojích, a jako nadouvadla v pěnách.

Dále se jedná o emise jiných fluorovaných plynů, jako jsou zcela fluorované uhlovodíky (PFC), fluorid sírový (SF₆) a fluorid dusitý (NF₃). Tyto látky se používají v průmyslu. SF₆ se používá také pro izolaci při elektrickém přenosu (elektrické vedení).

Emise F-plynů představují v současné době 2,5 % celkových emisí skleníkových plynů v EU a na 5 % těchto emisí se vztahují národní emisní cíle stanovené v nařízení EU o sdílení úsilí.

Na rozdíl od jiných skleníkových plynů se objem emisí F-plynů v období 1990–2014 zdvojnásobil. Ke snížení došlo až po roce 2014, kdy vstoupilo v platnost stávající nařízení o F-plynech.

Do roku 2019 jejich objem klesl o 6 %.

NEJČASTĚJŠÍ VYUŽITÍ F-PLYNŮ

lednice

aerosolové spreje

izolace

klimatizace

elektrické vedení
(v rozvaděči)

tepelná čerpadla

GLOBALNÍ DOHODY

Montrealský protokol z roku 1987 zavedl postupné ukončování používání látek poškozujících ozonovou vrstvu a stanovil harmonogram postupného ukončování spotřeby a výroby HFC. Následně byl v roce 2016 podepsán Kigaliův dodatek k regulaci F-plynů (HCF).

Cíl

- ušetřit do roku 2030 ekvivalent 40 milionů tun CO₂ a do roku 2050 dosáhnout celkových dodatečných úspor odpovídajících 310 milionům tun CO₂
- zpřísnit systém kvót pro HCF a postupné ukončování používání HFC
- snížit potenciální dopad, který by nové HFC na trhu EU měly, o 98 % (mezi lety 2015 a 2050)
- pomoci dosáhnout snížení emisí o 55 % do roku 2030 a čisté uhlíkové neutrality do roku 2050
- předcházet dalším emisím F-plynů
- zabránit únikům ze zařízení
- zahrnout více F-plynů
- podpořit lepší provádění a pochopení pravidel
- používat F-plyny v nových zařízeních pouze tam, kde nejsou k dispozici alternativy
- zajistit plnění a soulad s Montrealským protokolem, pokud jde o povinnosti týkající se HFC
- zakázat používání F-plynů v odvětví, jako jsou klimatizace a tepelná čerpadla, rozvaděče a chlazení
- omezit do roku 2031 používání nejškodlivějšího skleníkového plynu SF₆ ve všech nových zařízeních pro přenos elektrické energie
- aktualizovat certifikaci
- podporovat používání alternativních látek nebo technologií, aniž by byla ohrožena bezpečnost, funkčnost a energetická účinnost
- rozvíjet ekologické technologie zlepšováním tržních příležitostí pro alternativní technologie a plyny s nízkým potenciálem globálního oteplování
- řešit nelegální obchod s F-plyny přísnějšími celními kontrolami a přísnějšími sankcemi
- omezit systém kvót na skutečné obchodníky se zemním plynem prostřednictvím přísnějších pravidel týkajících se registrace a zavedením fixní ceny kvóty
- zlepšit monitorování a podávání zpráv

F-plyny se používaly nebo stále používají v každodenním životě, například při chlazení, klimatizaci, izolaci, požární ochraně, v elektrickém vedení a jako hnací média aerosolů.

DŮVODY

emise F-plynů 2,5 % z celkových emisí skleníkových plynů v EU, ale oproti jiným emisím skleníkových plynů, které od roku 1990 do roku 2014 klesly, se tyto emise zdvojnásobily

HFC jsou nejdůležitější skupinou F-plynů, pokud jde o emise důležité pro klima

způsoby, jak omezit globální oteplování na 1,5 °C, vyžadují snížit do roku 2050 emise F-plynů celosvětově o 90 % ve srovnání s rokem 2015

nařízení o F-plynech (č. 517/2014) vedlo od roku 2015 k meziročnímu snižování emisí F-plynů, ale není dle EU dostačující k plnění současných cílů

potřeba řešit problémy spojené se systémem kvót

řešit nedostatky v oblasti monitorování, zlepšit efektivitu činností v oblasti podávání zpráv a ověřování

F-plyny obvykle nahradily látky poškozující ozonovou vrstvu, jakmile byly tyto zakázány.

POSTUP

- zřízení systému kvót pro HFC, který by omezil budoucí dodávky na trh EU – v roce 2050 by měly dosahovat 2,4 % úrovně roku 2015 (měřeno z hlediska jejich potenciálního dopadu na klima)
- možnost ekonomických pobídek k používání alternativ šetrných ke klimatu
- používání osvědčených postupů, kontrol úniků, vedení záznamů
- odborná příprava pracovníků a řádné nakládání s odpady
- zpřísnění systému udělování licencí a povinnosti týkající se označování

Zatímco v EU se emise fluorovaných skleníkových plynů snižují, situace ve světě je odlišná. F-plyny patří mezi nejrychleji rostoucí skleníkové plyny, a to z velké části v důsledku rostoucí poptávky po chlazení a klimatizaci, zejména v rozvojových ekonomikách.

ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh zahrnuje i pevnou cenu pro velkou část kvóty pro HFC, která má být každoročně přidělována dovozcům a výrobcům.

Maximální roční příjmy	
rok	miliony EUR
2025–2026	125
2027–2029	53
2030–2032	27
2033–2035	25
2036–2038	20

- Na vývoj, provoz, údržbu a bezpečnost informačních technologií systému kvót pro HFC a systému udělování licencí na F-plyny a látky poškozující ozonovou vrstvu budou potřeba další finanční zdroje.
- EU navrhuje, aby se příjmy z prodeje kvót použily na pokrytí nákladů souvisejících s těmito činnostmi a aby zbývající příjmy z prodeje kvót plynuly do rozpočtu EU jako obecný příjem.

OBECNÉ DŮSLEDKY

- Obecně lze očekávat zdražení produktů, kde jsou v současné době F-plyny používány. Zdraží se tepelná čerpadla, investice do přenosových soustav a energetická transformace.
- Dle EU počáteční náklady pro konečné uživatele mají být sníženy ve střednědobém horizontu díky úsporám energií.
- Očekávají se pozitivní dopady v oblasti vývoje, inovací, investic a zaměstnanosti v příslušných odvětvích.